

MEGYÜNK AZ ÉNEK UTÁN

VLADO GOTOVAC

FELSZÓLÍTÁS PROGRAMMAL

Nem metaforákkal teremtik a világot
 S nem is feltörő sóhajokkal
 Zöldfüléekkel
 Beteges gesztusokkal
 A dal ugyanúgy kezdődik
 Mint a koldulás
 A való világ csak az amelynek léteznie muszáj
 Amit a könnyeken át láttok szilárdan áll
 És nem fog veletek siránkozni
 A ti világotok megsemmisült amikor felneszeltetek
 De katasztrófájából semmi sem született
 Az eszmélés titeket is rádöbbsent a valóságra
 Amelyről szégyen beszélni
 Ne eszeljete ki hát hazugságokat hogy elkerüljétek az ismétlést
 Ott ahol megrekedtetek

 GYERMEKKORI KÖRHINTA
 S RAJTA EGY FELNÖTT ÁLMA

A pénztárosnőn lenge áttetsző ruha
 A legényeken tengerésztrikó torkukból ábrándos nóta száll
 Amíg helyre vezetnek bennünket körös-körül díszes lampionok
 A kocsiba süppedő úrnak meséket rejt a mosolya
 S a lányok hajában hatalmas lepkék remegnek
 Mi meg fontoskodón ott lökdösődünk a tolószerkezet körül
 Az esti vigasság előkelő látványa ez egy hölgy a forgást élvezi
 Oly gyönyörű hogy mindennek se eleje se vége
 Igen kisasszony és semmi értelme feleli az ki meséket rejteget
 És sugárzik minden arc mert céltalanul pörög
 Csak a verklit hallgatják amely harsányan dörög
 Az a lány virágot dobott a nézők közé
 Mozdulatában benne volt a felkínákozás a lovagnak
 De nem történik semmi az idő megállt
 A szemek tágra mereszthetők s ezt az úr sietve meg is teszi
 Az anyám boldogan hajol apám fölé csakhogy ő roppant szórakozott
 Szelíd tekintete rám villan ahogy elsuhanok előttük
 A társadalomban előkelő helyünk volt s ezüst evőkészletünk

Apám aranylúvel tűzte meg a nyakkendőjét s az anyám rubingyűrűt
 hordott
 És kristálypoharaink voltak régi csészéink
 Ilyen volt a vendégeknek fenntartott ebédlőasztalunk is mindenképpen
 örülhetünk
 Amíg azon vagyunk hogy legapróbb részleteiben is felszippantsuk ezt
 az estét
 Olyan gyönyörű megnevezhetetlenül szép megülni a lovat
 Amely folyton egyazon helyre röpít az időbe
 Azonnal háromszoros árat fizettem így tesznek az előkelők
 Lakkcipőben és fehér selyemingben
 Jaj de cuki mondja a hölgy és gyengéden az arcomba csíp
 Ah mily csodás ez a forgás lurkókkal magam körül
 Minő gondtalan fogatok ezek melyek nekitáltsodva sehova se mennek
 Minek nekünk az idő hisz vele elhervadnak a rózsák szétfoszlanak
 a viselt ruhák
 A kocsik ismét forogni kezdenek
 És gyengédségbe roskad az egész sóhajjal teli este

II

A pénztárosnő ruhát váltott és megkomolyodott
 Ostorpatogtató hetyke legények
 Fenyegetőn vezetnek bennünket a szabad helyekre
 És ma este a bajszos úr is kajánul mosolyog
 A koci bakján amely röpíti az időt
 Barátnőink üzleti szellemmel hátraszegik a fejüket
 Az elítéltek csendben feszítik a körhinta rúdját
 Az anyám ősen és tehetetlenül ül a széken
 Mellette apám áll könnyes szemét lesütve
 Megszokott mozdulatot tenni mindenkinek tilos
 És egyszer csak megindul a körhinta előkészület nélkül
 Hát lehetséges mondja a hölgy hogy hiába forgunk
 Hogy semmit se őrlünk és senkinek se vagyunk hasznára
 A bajszos úr biccent nyugodjon meg
 Ördöghinta ez s nincs itt semmi játék
 De mit csinálnak akkor velünk a többiek háborog a hölgy
 Ah nagysád válaszolja udvariasan és gyengéden az úr
 Ők csak látszólag vannak velünk egy röpke pillanatra
 Csupán addig amíg felfogják hogy egyedül önért érdemes élniük
 A hölgy édesen arcul legyinti és virágot dob neki
 A szeretet és a megbecsülés jeléül
 Mire valaki nagyot rikkant és a bajszos izgatottan a hölgy fülébe súgja
 Látja drága megkezdődött a siklás
 Gyönyörű gyönyörű kiáltja ő már látom a sűrű sötétséget
 Oly sűrű hogy minden elmerül benne
 Jaj csak nem ugrott le valaki de igen nagysád valaki a változatosság
 kedvéért levetette magát
 És legalább felveszi az elveszett virágom kacagott könnyedén
 Bizonyára megteszi nagysád ha úgy kívánja
 Ah nem nem ez az éjszaka úgyis teljesen az enyém
 Túlontúl viharos egyszerre minden mondja s ez nem szép
 Vessen véget mindennek
 És a körhinta üresen megáll már későre jár

ŐSZESTI NYUGTALANSÁG

Az emberiség jövőjéről vitatkozunk
 Némi információnk van erre vonatkozóan
 És jóslásokra kapható lelkünk
 Pöfékelünk iszunk és rikácsolunk
 Az ablak mögött változik az idő
 Fokozódik a nyugtalanság és a mértéktelenség
 Micsoda hahota környékezi a legjelentősebb megoldást is
 Kíméletlenül kipellengérezzük egymás hibáit
 A szókimondás esztelen vidámságba úz bennünket
 És senki sem könyörül szenvedélyünkön
 E feszültségen mely nem való semmire
 Képzeletünkben szétáramoltatjuk az elektromosságot
 Az alkoholból az ürességbe
 A póteszközöket megvetjük
 A meteorológusok is érzékenyek az idő hirtelen változásaira
 Csak ezt eltitkolják a jelentéseikben
 Fegyelmezették és tárgyilagosak ők
 Kinn szél fúj miért vigyázzunk magunkra
 Szél lebbenti a leveleket és füst a függönyöket
 Figyeljük meg e közeli dolgok átváltozását
 A megpróbáltatást csupán élvezni kell
 Ismét a megszokott ügyek várnak ránk
 Értelmes szavaink és a díszparkok költészete
 Az esti megbotránkoztatás többé mit se jelent
 Beszédtémára lertünk mely nem aláz meg bennünket
 A múlt eseményeiről folyik a szó
 Könnyedén ide-oda csapongunk minden aktív e percben
 Micsoda hatalom mely megnő az évekkel
 S melyhez többé semmi sem kell
 Csak egy este és csevegés a világról
 A fejek elfordítása a szakadéktól
 Az utasok nyugtalan hangulata
 Bár mindez csak feltételezés egy közönséges ős
 Változó idő változó idegesség
 Se hatalmasabbak se értelmesebbek nem leszünk tőle
 Folytassuk a visszaemlékezést
 Annak érdekében amit megjósoltunk úgyse tehetünk semmit
 És végtére is miért gyötörjük magunkat olyasmivel amit majd mások
fognak megvalósítani

Jó sokára a ránk hagyott kínok után
 Túlságosan rabjai vagyunk az időnek
 Dolgozunk ahelyett hogy élveznénk a megpróbáltatást
 Ó az a teljesség mely összeáll az emlékezetben
 Ó ez a kopogó őszi eső mely túlfeszíti az idegeket
 Nem nem mi nem szabadulhatunk meg az időtől
 Jó éjszakát jó éjszakát jó éjszakát

VERSEK A FIATALEMBERRŐL
ÉS A KÖRNYEZŐ VILÁGRÓL

Íme a fiatalember,
Aki nem szereti ezt a világot,
Aki azt hirdeti, hogy:
Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

Uraim, micsoda nagyszerű szem villog
A hosszú haj alatt, egészen vitézi!
S rajta az út pora,
Mintha Krisztus sírjához lovagolna,
Ámde ez a lovag sosem jut el
Ily távoli és szent célokig:
Mert túlságosan elbódítja a virág!
Markáns ábrázata az istent is megtévesztené,
Midőn némán a lába elé térdel.
Világa megváltozott,
Szeretete egyszerű:
Az érzékiség a port s az észet is egybeötvözi.
A vének szent,
Nagy-nagy ügyei
Felzaklatják a szívet:
S testközelben lesi el első gondolatukat.
Ez a fesztáv az én lelkemet is felajzza
Amíg róla beszélek.
A szegénységet nem azonosítja a sorssal:
Az egész természetet föllázítja ellene!
A nagy csapások korszaka ez,
S ő nem pironkodik miattuk...
És nem akar engesztelődni
Bűneiért, amelyeket
A holtakkal együtt mi is megbocsátunk neki:
Bús arca az utódok felelősségérzetét tükrözi.
A magára aggatott virág illatában nem nyer vigasztalást,
A felelősséget átmenti a világűrbe,
S előle többé nem menekülhetünk soha.
Nem vetemedik ő sohasem oly bűnre, amelyért bűnhődnie kell!
Ám éppen ezért a föld nem kárhozott örökre:
Megsemmisülése ellen intőn figyelmeztet
Az ő együgyű meséje:
A hajdani méltóság megtisztulva a feledésben,
A felszabadult nagyság halállal egybekelve
S a gyengédség csendes fölfedezése,
Amely se hálát, se dicsőséget nem kér,
Termesztett és vadvirággal ismét
Felkoszorúzza a homlokokat a nyakakat s a bokákat a táncban,
Amíg erőre kap a gyengédség
És a sebeitől gyógyuló szabadság —
Sorsunk egyetlen rózsaszála.

Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

2. Vers

Íme a fiatalember,
 Aki nem szereti ezt a világot,
 Aki azt hirdeti, hogy:
 Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

Mihelyt eszmélni kezd szétpattan ez a világ!
 E halálán elringatott világ!
 És mi énekelünk egyre harsányabban,
 Hangunk áttüremlik a szövetébe:
 S ha kihámozza szavunk értelmét, meghal!
 A fájdalommal és bukott szerelemmel átítatott szerenád
 Kikészíti az ellágyuló,
 Mérgező növényekkel teletűzdelt dalnokokat
 A világnak hűlt csillagokra kísérése közben.
 Róluk álmodnak mindazok, akik ma harapnak fűbe!

Uraim, ő elérte mindazt, amit megvetett:
 A hitüket, a munkába loholást s az asszonyi ölelést;
 A szórványos reggelit és a töppedt vacsorát;
 A sikert és a megsemmisülést egyaránt.

Az istenségek közé visszatessékelt aligátorok
 Ámbrailatú üvegpálotában
 És halálra táncoltatott majmok között
 Vedlik arany bőrüket,
 Kigombolják gyémánt gombjukat,
 S közben a halál fűcsomót hint rájuk.
 A végtelen udvarok csendjében őserdő kerekedik,
 S a gitárján ő balladát penget
 A csaknem pucér, határtalanul gyengéd példaképéről,
 Akinek a nevét már réges-rég elfeledték:
 Holott ha másnak nem nevezhetnék, legalább az árnyas csapások
 szellemének...

Végül is gyerek dugja elő üstökét
 A szíromlevelüket hullajtott faágak sűrűjéből:
 És az idő egyszeriben megáll,
 Ismét kipattan a tavasz, és mindenki tudja a nevét!
 S a fiatalasszony boldogan fordít hátat
 Egyszülött fiának, aki eliramlik a végtelenbe:
 Az asszony a rőt és ékesen szikrázó tűz fölé hajol,
 A fiatalember meg odasurran az üres feszülethez,
 S intésre vár, hogy megváltsa lelkeinket.
 A gitáros dalnok tovább bandukol,
 Hosszú hajjal, sápadtan és szurtos szakállal.
 Előtte nem világlik az út, s a körülötte levő láthatár sem jelez semmit:
 De ő csak motyog és halad előre!

Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

3. Vers

Íme a fiatalember,
 Aki nem szereti ezt a világot,
 Aki azt hirdeti, hogy:
 Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

Ő tud dalolni és menni az ének után:
 Egyedi látvány, akár a világ kezdete!
 (Minden így kezdődik: mondják.)
 A halál csak lelkünket ragadja magával...
 És a halhatatlanokat: akiket századokon át elkerült!
 Végül is így nyugszik meg a föld,
 S leszáll az est, amikor minden seb porba sújt
 És eszét veszi az embernek.

Ő azonban énekel, bár a reggel még messze van,
 Elveszetten ott bolyong a csillagok között:
 De eljő biztosan, mert erre biztat a táj!
 És a csendességben újra fogan,
 Ami a századok zajában elveszett...
 A fiatalember oly együgyű,
 Hogy meg sem kérdezi miért, nem érte találat
 Ezen a tájon, amelyet réges-rég megtagadott,
 Betartva minden egyes szavát:
 Néma léptekkel járva a burjánzó gazban.

Az egyszer már elrebegett imát senki sem mondja el újra,
 Addig, míg a távolból énekfoszlány szüremlik elő:
 Talán vad vérengző, talán szerelmi dal.
 Irányát nem lehet megkerülni, és nem tudhatjuk, hol találkozunk vele.
 Mert a dal mindenütt ott van, se eredete, se vége:
 Nem torokból tör elő s nem is hangszerből!

A világúrból visszatérőben egybeolvadtak a hangok és a hangszerek,
 Ahol úgy őrizték őket mint a múlt egyetlen örökségét!
 S a fiatalember kezében gitárral egy másik hangot kísér,
 Benne halott kedvesét ismeri fel:
 Szíve a csillagokkal kivert visszatérését hallja!
 Ah, szerelmem, súgta, számomra többé nincs hova:
 Kimondtam az utolsó szót, amely egybesodort bennünket.
 Megszületett a dal, szerelmem, és többé semmi sem állhat közénk!
 Az pedig, amit látsz, másoké, mert magányosak ők is...
 És míg látomás lengi körül hódolata tárgyát,
 Magafeledten a halottakhoz hajol:
 Ó, a fiatalember, aki nem szereti ezt a világot,
 Aki csak azért énekel, hogy el ne vétse az útirányt.

Zendítsünk dalra, és menjünk az ének után!

Közös határozat

Kérdezgetés közben, hogy hol az a világ amelyet szerethetünk,
A számtalanszor meglelt és elvesztett,
A tünékeny világ s az örökkévalósága
Mindenben, ami megesett,
Énekre zendítünk,
Es megyünk az ének után!

**AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG PILLANATA
A SZEMEKBEN**

Váratlanul jelenik meg
Mindaz amit a föld rejtegetett
Méhének megrázó látványa
Mely a sötétben
Nyugalmi állapotában fogant
A vihar a dolgok eredetébe költözött
És most tombol mindenütt
Az idő legelőbb isten képét formálja
Minden kiáltás mintaképét mely megszünteti a rendet
Névtelen immár minden mi nekünk valaha is valamit jelentett

TENGER

A hajóskapitány meghal az öbölben
A tengerész meghal az öbölben
A hajó meghal az öbölben
Eltökélten ki-ki a helyén

Közben a tenger mélységének semmi értelme
Közben a tenger nagyságának semmi értelme

SZÜCS Imre fordításai